Inštitút pre skúmanie verejného záujmu, IČO: 52099997, VVS/1-900/90-55160, so sídlom Dunajská 7114/15 81108 Bratislava - mestská časť Staré Mestom zastúpený Mgr. Jozef Salaj, predseda

Okresný úrad Spišská Nová Ves
-3-
Došlo dňa: 13.05.2022
Ev. č. záznamu: 0025472 Číslo spisu: 2022/005748-15 (poštou)
Prílohy/listy: + Vybavuje: JSC

Okresný úrad Spišská Nová Ves
Odbor starostlivosti o životné prostredie
Štefánikovo námestie 5
052 01 Spišská Nová Ves

VEC: PÍSOMNÉ STANOVISKO K OZNÁMENIU O ZMENE NAVRHOVANEJ ČINNOSTI „ZHODNOCOVANIE NEŽELEZNÝCH KOVOV, PREVÁDZKA SPIŠSKÉ VLACHY"

Dňa 21.04.2022 bolo Mestom Spišské Vlachy zverejnené na úradnej tabuli oznámenie o navrhovanej činnosti „Zhodnocovanie neželezných kovov, prevádzka Spišské Vlachy", (ďalej ako „zámer") podľa informácii enviroportálu navrhovateľa Heneken Melts, s. r. o., Prievozská 4/A, 821 09 Bratislava, IČO: 43 907 148 (ďalej len „navrhovateľ").

Inštitút pre skúmanie verejného záujmu (ďalej len „inštitút") prostredníctvom svojho predsedu dlhodobo pôsobí pri ochrane životného prostredia na Spiši predovšetkým v meste Spišské Vlachy a jeho bezprostrednom okolí. S prihliadnutím na uvedené dlhodobé pôsobenie považuje za potrebné sa vyjadriť k zámeru navrhovateľa.

I.

Podstatnou skutočnosťou pre riadne a zákonné rozhodnutie vo veci je procesné a vecne správne posúdenie vplyvov zámeru na životné prostredie v zmysle zákona č. č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon").

Z informácie pre verejnosť nie je zrejmé, na akom právnom základe posúdil správny orgán ako primerané, resp. postačujúce vyhodnotiť zámer v zisťovacom konaní, namiesto posudzovania vplyvov podľa § 18 zákona, keďže zámer tak ako bol zverejnený informuje o spracovaní ferotitánovýcbh zliatin, a teda zliatin na báze železa. V prílohe č. 8 zákona v časti Hutnícky priemysel sa uvádza, že „Prevádzky na primárnu výrobu surového železa, liatiny alebo ocele (primárna alebo sekundárna tavba) vrátane kontinuálneho odlievania, ako aj prevádzky na výrobu surových neželezných kovov z rúd, koncentrátov alebo druhotných surovín metalurgickými, chemickými alebo elektrolytickými procesmi podliehajú posudzovaniu vplyvov bez limitu. Keďže podľa uvedeného zámeru má byť predmetom zámeru spracovanie šrotu a teda druhotných surovín, ako aj výroba zliatin na báza železa má Inštitút za to, že by posúdenie vplyvov malo byť predmetom posudzovania vplyvov.

II.

Zároveň je potrebné poukázať na sporné plnenie povinnosti mesta Spišské Vlachy, ktorého obyvatelia sú najviac dotknutí činnosťou navrhovanou v zámere, pri zverejňovaní oznámenia správneho orgánu. V oznámení zverejnenom na úradnej tabuli, ako aj na webstránke mesta Spišské Vlachy, okrem názvu činnosti neboli uvedené žiadne skutočnosti umožňujúce jasne a určito identifikovať predmetné konanie, ako ani podstatu rozsah činnosti (čoho sa má činnosť aj jej dopady týkať), keďže predmet konania, číslo konania, ako ani len označenie navrhovateľa zverejnené neboli. Takýto prístup vyvoláva dôvodnú pochybnosť, či predmetný úkon spĺňa čo i len minimálne obsahové náležitosti vyžadované zákonom, keďže správny orgán tieto skutočnosti na rozdiel od Mesta Spišské Vlachy považoval za potrebné na stránke enviroportálu v informácii o zámere uviesť.

Inštitút má preto za to, že Mesto Spišské Vlachy nespĺnilo povinnosť informovať obyvateľov a verejnosť o zámere navrhovateľa.

III.

V minulosti boli opakovane pochybnosti o skutočnom rozsahu výroby v areáli navrhovateľa, keď bolo argumentované, že výrobné technológie nepôjdu na plný výkon a preto má inštitút za to, že predmetom posúdenia musí byť nominálna kapacita výrobných technológií a nie iba predpokladaný objem výroby prezentovaný navrhovateľom. A teda skutočné objemy pre obe technológie (zdroje vstupov).

IV.

Zo zámeru nie je zrejmé akým spôsobom a z akého zdroja bude zabezpečená úžitková voda použitá v jednotlivých procesoch výroby. V zámere sa uvádza predovšetkým použitie pitnej vody a jej výťažnosť je v meste Spišské Vlachy limitovaná a mala by slúžiť predovšetkým pre zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou. Zároveň je potrebné popísať a špecifikovať spracovanie odpadovej vody z výrobných procesov a jej likvidácia. Mesto Spišské Vlachy, ako jedno z posledných miest v SR nemá čistiareň odpadových vôd. Dopytovaní obyvatelia mesta cisterny splaškovú vodu odvážať z areálu nevideli a nemožno vylúčiť, že tak ako všetky splaškové vody z mesta Spišské Vlachy končia aj splaškové vody z priemyselného areálu navrhovateľa v rieke Hornád. Zámer uvádza iba odvoz splaškovej odpadovej vody do ČOV, čo z hľadiska budúceho navýšenia výroby ako riešenia mimoriadnych situácii vzbudzuje pochybnosti o udržateľnosti prevádzky bez vplyvu na životné prostredie, predovšetkým však na povrchové a podzemné vody. O to dôležitejšie je relevantne zodpovedať otázku ako je nakladané s odpadovými vodami v priemyselnom areáli a ako bude v rámci navrhovaného rozšírenia výroby.

V.

V zámere je taktiež uvedené, že navrhovateľ práve kolauduje haly do ktorých majú byť umiestnené technológie, ktoré sú predmetom posudzovania vplyvov v tomto konaní. S prihliadnutím na skutočnosť, že výsledkom navrhovanej činnosti má byť prekročenie emisných limitov pre znečisťovanie ovzdušia a bude sa jednať o prinajmenšom stredný a zrejme vysoký zdroj znečistenia. Inštitútu nie je zrejmé prečo neboli predmetné stavby zahrnuté pod integrované povoľovanie a stavebné konanie nebolo súčasťou tohto povoľovania. Sám navrhovateľ v zámere na strane 30 uvádza, že zvýšením kapacity sa prekročí zákonom stanovený limit na podmienky a povinnosti prevádzky, spadajúce pod povoľovanie podľa zákona IPKZ. Je zrejmé, že sa integrované posudzovanie neuskutočnilo, keďže by nemalo predchádzať posudzovaniu vplyvov na životné prostredie. Tu potrebné upozorniť, že už pri prvotnom povoľovaní prevádzky navrhovateľa boli ignorované nominálne parametre technológii a posudzovanie - malo prebiehať iba na základe vyhlásení navrhovateľa, že bude využitá iba časť kapacít, ktoré technológie majú. Takýmto spôsobom mali byť zo strany zodpovedných ignorované požiadavky na výrobu navrhovateľa ako na stredný zdroj znečistenia.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že mesto Spišské Vlachy leží vo Vlašskej kotline, má mimoriadne zlé rozptylové podmienky a obyvatelia sú tak pravidelné vystavený nadmerným emisiám z výrob navrhovateľa, ako aj emisiami z prevádzky ošíparne.

Inštitút preto vyjadruje pochybnosť, či zo strany navrhovateľa boli dodržané legislatívne požiadavky spojené s realizáciou zámeru.

VI.

Inštitút ďalej uvádza, že navrhovateľ mal podľa medializovaných informácií už pred povolením činností uvedených v zámere minimálne skladovať, ak nie spracovávať zliatiny s obsahom horčíku a titánu v priemyselnom areáli. Okrem nepriamych svedectiev o tom svedčia aj informácie hasičov, ktorí mali dňa

16.04.2022 hasiť požiar skladu titánu a horčíka, ktorý si vyžiadal zásah 6 hasičských jednotiek. To zároveň vyvoláva otázky, či sú dostatočne jednak zohľadnené požiarno-technické požiadavky na prevádzku rozširovanú zámerom, ako aj či hala, ktorá zhorela je potrebná pre zámer, keďže ten bol predložený na posudzovanie ešte predtým než došlo k požiaru. Z obsahu zverejneného zámeru nie je zrejmé, že by zámer navrhovateľ v nadväznosti na požiar aktualizoval.

VII.

Skutočnosťou so závažným dopadom na obyvateľstvo mesta Spišské Vlachy je nadmerné zaťaženie hlukom z existujúcej prevádzky navrhovateľa. Už dnes má kontinuálna prevádzka výrazne negatívne vplyv na život obyvateľov kedy predovšetkým v nočných a skorých ranných hodinách budí obyvateľov Mesta Spišské Vlachy. Rozšírenie prevádzky situáciu ešte zhorší. Najbližšia ulica 1. Mája sa nachádza vzdušnou čiarou približne 450 metrov od prevádzky a merania sa nej neuskutočnili. Tvrdenie, že obytná zóna nie je vo vzdialenosti menšej ako 500 metrov, sa tak nezakladá na pravde. Inštitút preto navrhuje kontinuálne meranie hluku v trvaní najmenej jedného kalendárneho mesiaca realizované nezávislou autoritou, nie koordinované navrhovateľom a Mestom Spišské Vlachy, ktorých záujmy sú odlišné požiadaviek obyvateľom Spišských Vlách na zdravé životné prostredie a čistých vzduch. Primátor mesta Spišské Vlachy je v konflikte záujmov a osobou so vzťahov k veci, nakoľko ako fyzická osoba má so spoločnosťami skupiny HENEKEN obchodný vzťah (prenájom nehnuteľností – ubytovacích priestorov pre pracovníkov spoločností).

VIII.

Navrhujeme zároveň starostlivo posúdiť a vyhodnotiť, do akej miery prevádzka navrhovateľa, jej rozšírenie, a dopady realizovaných činností má vplyv na chránené územia, ktoré mesto Spišské Vlachy obklopujú, predovšetkým Natura 2000 Stredný tok Hornádu, najmä z hľadiska kontaminácie vôd a pôdy, ako aj chránené vtáčie územia z hľadiska emisií hluku a znečistenia.

S pozdravom,

Inštitút pre skúmanie verejného záujmu
Mgr. Jozef Salaj